

476. Nowe stanowiska *Carpophilus sexpustulatus* (FABRICIUS, 1792) (Coleoptera: Nitidulidae) w Polsce

New localities of *Carpophilus sexpustulatus* (FABRICIUS, 1792) (Coleoptera: Nitidulidae) in Poland

KEY WORDS: Coleoptera, Cucujoidea, Nitidulidae, *Carpophilus sexpustulatus*, new records, Poland.

Zasięg geograficzny *Carpophilus sexpustulatus* (FABR.) obejmuje południową i środkową Europę, północne skraje Algierii i Maroka, na wschodzie sięgając okolic Morza Kaspijskiego i południowych skłonów Uralu. Północna granica jego występowania przebiega w Europie przez południową część Wysp Brytyjskich oraz kraje bałtyckie (AUDISIO 1993: Coleoptera Nitidulidae – Kateretidae. Fauna d'Italia, **32**: 1-971).

W Polsce *C. sexpustulatus* był wykazywany jedynie z 4 krain: Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (autorzy „Katalogu fauny Polski” wymieniają Słubice, opierając się na wzmiance HORIONA (1960: Faunistik der mitteleuropäischen Käfer, 7. Überlingen-Bodensee. 346 ss.) dotyczącej stwierdzenia w 1934 r. we Frankfurcie nad Odrą), Śląska Dolnego, Wzgórz Trzebnickich i Wyżyny Lubelskiej (Żdźżanne) (BURAKOWSKI i in. 1986: Kat. Fauny Pol., XXIII, **12**: 1-266). Najwięcej stanowisk znanych jest z okolic Wrocławia i ze Wzgórz Trzebnickich. Pierwsze wzmianki pochodzą od LETZNERA, który w 1871 r. wykazuje *C. sexpustulatus* z Wrocławia, Wzgórz Trzebnickich i Twardogóry (LETZNER 1871: Z. Ent., Breslau, N. F., **2**: 1-328). FEIN i HAASE (1881: Z. Ent., Breslau, N. F., **8**: 18-27) podają stanowisko z nadodrzańskich lasów w okolicach Oławy. LETZNER (1888: Z. Ent., Breslau, N. F., **13**: 181-236) podaje kolejne stanowisko – Rakowiec (dziś dzielnica Wrocławia). GERHARDT (1907: Z. Ent., Breslau, N. F., **32**: 1-8) wykazuje *C. sexpustulatus* z Kopaliny (pow. Oławski), a w kilka lat później podsumowuje wcześniejsze doniesienia (GERHARDT 1910: Verzeichnis der Käfer Schlesiens preussischen und österreichischen Anteils, geordnet nach dem Catalogus coleopterorum Europae vom Jahre 1906. Dritte, neubearbeitete Auflage, Berlin. 431 ss.). Są to zarazem ostatnie opublikowane informacje o występowaniu omawianego gatunku w okolicach Wrocławia. We wszystkich cytowanych doniesieniach powtarzają się informacje o występowaniu *C. sexpustulatus* pod korą dębów; interesujące wzmianki dotyczą różki obserwowanej w godzinach wieczornych na przedmieściach Wrocławia (LETZNER 1888: *ibid.*; GERHARDT 1910: *ibid.*).

W odróżnieniu od innych krajowych przedstawicieli rodzaju, przywiązanych do biotopów antropogenicznych, *C. sexpustulatus* występuje w środowiskach naturalnych, a nawet uważany jest za gatunek charakterystyczny dla lasów o naturalnym charakterze (AUDISIO, *ibid.*). Jest saprofagiem żyjącym pod korą drzew – najczęściej dębów, rzadziej innych drzew liściastych, a nawet iglastych (AUDISIO 1993: *ibid.*). Na czerwonej liście chrząszczy Czech został umieszczony w kategorii EN (zagrożone) (FARKAČ i in. [red.] 2005: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. Praha. 760 ss.).

W ostatnich latach udało się odnaleźć stanowiska potwierdzające występowanie *C. sexpustulatus* w kraju:

- Dolny Śląsk: Wrocław - Wojnów (UTM: XS56), VI 1990 – 1 ex., leg. L. BOROWIEC, 6 III 1992 – 27 exx., leg. L. BOROWIEC et J. KANIA; Wrocław - Rędzin (XS37), 30 VI 1990 – 1 ex., 2 VI 1991 – 1 ex., leg. L. BOROWIEC.
- Wzgórz Trzebnickie: Oborniki Śląskie (XS38), 25 III 2007 – 3 exx., zbocze Kowalskiej Góry, pod korą zwalonego dębu, w towarzystwie m.in. *Platysoma compressum* (HERBST), *Paromalus flavicornis* (HERBST), *Phloeonomus punctipennis* THOMS., *Bibloporus minutus* RAFFR., *Scydmaenus hellwigi* (HERBST), *Rhizophagus dispar* (PAYK.), *Cerylon ferrugineum*

STEPH., *Cryptolestes* sp., *Uleiota planata* (L.), *Silvanus bidentatus* (FABR.), *Bitoma crenata* (FABR.), *Palorus depressus* (FABR.), *Corticeus bicolor* (OLIV.), *Corticeus unicolor* PILL. et MITT., *Platypus cylindrus* (FABR.), leg. R. RUTA et K. ŻUK.

Serdecznie dziękujemy prof. dr hab. Lechowi BOROWCOWI za udostępnienie danych, zaś dr Danielowi KUBISZOWI i prof. dr hab. Andrzejowi WARCHAŁOWSKIEMU za konsultacje merytoryczne.

Rafał RUTA, Inst. Zool. UW., Wrocław
Katarzyna ŻUK, Inst. Zool. UW., Wrocław
Andrzej LASOŃ, Białystok

477. Interesujące i rzadkie gatunki stonkowatych (Coleoptera: Chrysomelidae) odłowione w Poleskim Parku Narodowym i jego otulinie

Interesting and rare leaf-beetle species (Coleoptera: Chrysomelidae) collected in the Polesie National Park and its buffer zone

KEY WORDS: Coleoptera, Chrysomelidae, rare species, faunistic records, the Polesie National Park, E Poland.

Fauna stonkowatych, zarówno Poleskiego Parku Narodowego, jak i całego Podlasia (w tym Polesia) poznana jest wyjątkowo słabo. Dotychczas z obszaru parku wykazano jedynie 13 gatunków stonkowatych z podrodziny Donaciinae (PIETRYKOWSKA, STANIEC 1997: Wiad. entomol., **16**: 117-118). Siedem z wymienionych w niniejszym doniesieniu gatunków zostało schwytanych w granicach administracyjnych Poleskiego Parku Narodowego, jeden zaś – *Cryptocephalus rufipes* (GOEZE) – w jego otulinie. Wszystkie wymienione gatunki nie były jak dotąd podawane z Podlasia. Materiał dowodowy znajduje się w zbiorach autorów.

Cryptocephalus frenatus LAICHARTING, 1781

– Jezioro Wytyckie ad Łowiszów (UTM: FC50), 20 VII 1996 – 1 ♂, czerpak, pobocze drogi, leg. et det. E. PIETRYKOWSKA-TUDRUJ.

Gatunek w południowo-wschodniej Polsce poławiany bardzo rzadko. Zdecydowana większość informacji o tej zmrózce, zawartych w „Katalogu fauny Polski” dotyczy XIX i początku XX wieku (BURAKOWSKI i in. 1990: Kat. Fauny Pol., XXIII, **16**: 1-279). W kraju żeruje przede wszystkim na olszach (WARCHAŁOWSKI 1991: Fauna Polski, **13**: 1-347). Zasiedla bardziej nasłonecznione siedliska niż bardzo podobny do niego morfologicznie *C. decemmaculatus* (L.), którego zasięg sięga w Europie znacznie bardziej na północ.

Cryptocephalus nitidus (LINNAEUS, 1758)

– Kolonia Wola Wereszczyńska (FC40), 7 VIII 1997 – 1 ex., czerpak, murawa mezoksero-termiczna, leg. E. PIETRYKOWSKA-TUDRUJ, det. R. ŚCIBIOR.

Areał występowania tego chrząszcza pokrywa całą Polskę. Wykazywany był dotychczas z pojedynczych stanowisk w wielu krainach, jednakże w znacznych odstępach czasu. W kraju jest gatunkiem rzadkim. Żeruje na różnych ciepłolubnych drzewach i krzewach (BURAKOWSKI i in. 1990: *ibid.*).

Cryptocephalus rufipes (GOEZE, 1777)

– Pieszowola (FC50), 23 VII 1996 – 1 ♀, czerpak, wilgociolubna roślinność zaroślowa, leg. et det. E. PIETRYKOWSKA-TUDRUJ.